

ბესიკ მაშავა

თეოდორე აბუ კურას
ფილოსოფიური თეოლოგია

Besik Mashava

THEODORE ABU QURRAH'S
PHILOSOPHICAL THEOLOGY

თბილისი 2023 Tbilisi

**ახალი საქართველოს უნივერსიტეტი
კავკასიური ფილოსოფიისა და თეოლოგიის
სამეცნიერო-კვლევითი არქივი**

**NEW GEORGIAN UNIVERSITY
Archive of Caucasian Philosophy and Theology**

სამეცნიერო რედაქტორი:
პროფესორი, დოქტორი თენგიზ ირემაძე

Scientific Editor:
Prof. Dr. **Tengiz Iremadze**

რეცენზენტები:
პროფესორი, დოქტორი ლალი ზაქარაძე
პროფესორი, დოქტორი გიორგი ხუროშვილი

Reviewers:
Prof. Dr. **Lali Zakaradze**
Prof. Dr. **Giorgi Khuroshvili**

**დაკაბადონება და ყდის დიზაინი: გიორგი ბაგრატიონი
Cover design and Book layout: **Giorgi Bagrationi****

გარეკანზე გამოყენებულია თეოდორე აბუურას ნაშრომის
IX საუკუნის ხელნაწერი პალესტინის წმ. ხარიტონის მონასტრიდან.

პირველი გამოცემა, 2023
First Edition, 2023

© კავკასიური ფილოსოფიისა და თეოლოგიის
სამეცნიერო-კვლევითი არქივი, 2023
© Archive of Caucasian Philosophy and Theology, 2023

დაიბეჭდა შპს „ფავორიტი სტილში“, 2023

ISBN 978-9941-8-5881-9

სარჩევი

ნინათქმა	7
შესავალი	10
I. თეოდორე აბუკურას შესახებ არსებული სამეცნიერო ლიტერატურის ისტორიული კონტექსტი და აღწერილობა	14
1.1. თეოდორე აბუკურას თხზულებათა ტექსტუალური ტრადიციის ისტორია	14
1.2. თეოდორე აბუკურას თხზულებათა აღწერილობა და ნუსხა საქართველოში S-1463 (XI-XII სს.) ხელნაწერის მიხედვით	28
1.3. თეოდორე აბუკურას შესახებ არსებული ქართული სამეცნიერო-კვლევითი ლიტერატურის მიმოხილვა და შეფასება	37
II. თეოდორე აბუკურას ცხოვრებისა და შემოქმედების ისტორიულ-კულტურული ასპექტები	43
2.1. ცხოვრება და შემოქმედება	43
2.2. თეოდორე აბუკურა და მიქაელ საბანმინდელის მარტვილობის ორი ძელქართული რედაქცია	54
2.3. კავკასიური ფილოსოფიის კონტექსტი	65
2.4. მელქიტური საზოგადოება და ადრეაბასიდური ეპოქის სოციალურ-პოლიტიკური გარემო	75
2.5. არაბულენოვანი თეოლოგიისა და აპოლოგეტიკის ფილოსოფიური საწყისები: გამოწვევები და შედეგები	88
ა) არაბულენოვანი აზროვნების საწყისებთან	92
ბ) არაბულენოვანი თეოლოგიური აზროვნების ფილოსოფიური საფუძვლები	106

III. თეოდორე აბუკურას საღვთისმეტყველო	
ფილოსოფიური აზროვნება ქრისტიანული	
მსოფლმხედველობის ჭრილში	115
3. 1. თეოდორე აბუკურას ქრისტიანული	
ფილოსოფიური აზროვნების მიზანი,	
ამოცანები და მეთოდოლოგიური პრინციპები	115
ა) ფილოსოფიური ცნებების	
თეოლოგიური ინტერპრეტაციები	118
ბ) ლიტერატურის არსებობის რაციონალური	
არგუმენტები და „ბუნების თეოლოგია“	121
გ) ჭეშმარიტების მხოლობის ლოგიკური და	
მორალური არგუმენტები ცოდნისა და რწმენის	
ურთიერთმიმართების კონტექსტში.....	128
3.2. ბიზანტიური თეოლოგიის აპოლოგია	144
3.3. იკონოლოგია: ხატთაყვანისცემის პრინციპები და არსი..	158
3.4. თავისუფლების გაგება ქრისტიანობასა და ისლამში ..	176
3.5. ყურანი და სახარება: ტრიადოლოგიური დებატები	188
3.6. ყურანი და სახარება: ქრისტოლოგიური დებატები.....	209
დასკვნა	232
ბიბლიოგრაფია.....	235
რეზიუმე.....	262
სახელთა საძიებელი	263
საგანთა საძიებელი.....	269
ავტორის შესახებ.....	271

CONTENTS

From the Author	7
Introduction	10
I. Historical context and description of the existing scientific materials on Theodore Abu Qurrah	14
1.1. A history of the textual tradition of Theodore Abu Qurrah's writings	14
1.2. Description and list of Theodore Abu Qurrah's writings according to Georgia's manuscript S-1463 (XI-XII centuries)....	28
1.3. Review and assessment of the existing Georgian scientific materials about Theodore Abu Qurrah	37
II. Historical and cultural aspects of Theodore Abu Qurrah's life and work	43
2.1. Life and works	43
2.2. Theodore Abu Qurrah and Two Old-Georgian editions of the "Passion of Michael the Sabaite".....	54
2.3. The context of Caucasian philosophy	65
2.4. Melkite society and the socio-political environment of the early Abbasid era	75
2.5. Philosophical origins of Arabic theology and apologetics: challenges and consequences.....	88
A) At the beginnings of Arabic thought	92
B) Philosophical foundations of Arabic theological thinking ..	106
III. Theodore Abu Qurrah's theological philosophy in the context of the Christian worldview.....	115
3.1. The purpose, objectives and methodological principles of Theodore Abu Qurrah's Christian philosophical thought	115

A) Theological interpretation of philosophical concepts.....	118
B) Rational arguments for the existence of God and “Natural Theology”.....	121
C) Logical and moral arguments for the one truth in the context of the relationship of knowledge and faith.....	128
3.2. Apology of the Byzantine Theology	144
3.3. Iconology: principles and essence of icon worship.....	158
3.4. The understanding of freedom in Christianity and Islam ...	176
3.5. The Quran and the Gospel: The Triadological Debate.....	188
3.6. The Quran and the Gospel: The Christological Debate	209
Conclusion	232
Bibliography	235
Resume	262
Name Index	263
Subject Index	269
About the Author	271